

УДК 342.922

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.05.63>

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ OSINT У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Мартинюк С.О.,

Аспірант,

Міжрегіональна Академія управління персоналом,

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7994-0828>

Мартинюк С.О. Адміністративно-правове регулювання забезпечення функціонування OSINT у сфері національної безпеки.

Стаття присвячена дослідженню адміністративно-правового регулювання забезпечення функціонування OSINT у сфері національної безпеки. У статті звертається увага на те, що дослідження такого складного і важливого явища, як забезпечення функціонування OSINT у сфері національної безпеки, є актуальним для вітчизняної науки адміністративного права. Акцентовано на тому, що у сучасних наукових дослідженнях потребують з'ясування сутності та змісту поняття «адміністративно-правове регулювання у сфері національної безпеки» та «адміністративно-правове регулювання забезпечення функціонування OSINT у сфері національної безпеки». Розкрито поняття «адміністративно-правового регулювання», «адміністративно-правового забезпечення», «адміністративно-правове регулювання забезпечення функціонування OSINT у сфері національної безпеки». Запропоновано, під адміністративно-правовим регулюванням забезпечення функціонування OSINT розуміти регламентовану нормами адміністративного права систему адміністративно-правових засобів, методів, форм та способів, які забезпечують діяльність спеціальних суб'єктів OSINT відповідно до потреб забезпечення національної безпеки та усунення загроз і викликів. З'ясовано, що адміністративно-правове регулювання забезпечення функціонування OSINT спрямоване на упорядкування суспільних відносин у сфері функціонування OSINT, створення за допомогою норм адміністративного права системи правових засобів, методів та способів та належних умов для діяльності спеціальних суб'єктів, що застосовують OSINT.

Адміністративно-правове регулювання забезпечення функціонування OSINT має певні властивості: представляє собою діяльність спеціальних суб'єктів, що застосовують OSINT; становлять комплекс засобів та заходів, які здійснюються з метою усунення загроз у сфері національної безпеки; реалізується шляхом врегулювання відпо-

відної сфери суспільних відносин через встановлення обов'язків, приписів, дозволів і заборон

Ключові слова: національна безпека, адміністративно-правове регулювання, адміністративно-правове забезпечення, OSINT, функціонування.

Martyniuk S. Administrative and legal regulation of OSINT functioning in the field of national security.

The article is devoted to the study of administrative and legal regulation of OSINT functioning in the field of national security. The article draws attention to the fact that the study of such a complex and important phenomenon as ensuring the functioning of OSINT in the field of national security is relevant for the domestic science of administrative law. Emphasis is placed on the fact that in modern scientific research there is a need to clarify the essence and content of the concepts of «administrative and legal regulation in the field of national security» and «administrative and legal regulation of ensuring the functioning of OSINT in the field of national security». The concepts of «administrative and legal regulation», «administrative and legal support», «administrative and legal regulation of ensuring the functioning of OSINT in the field of national security» are disclosed. It is suggested that under the administrative-legal regulation of ensuring the functioning of OSINT, we understand the system of administrative-legal means, methods, forms and methods regulated by the norms of administrative law that ensure the activity of special OSINT subjects in accordance with the needs of ensuring national security and eliminating threats and challenges. It has been found that the administrative and legal regulation of OSINT functioning is aimed at streamlining social relations in the sphere of OSINT functioning, creating a system of legal means, methods and methods and proper conditions for the activities of special subjects using OSINT with the help of administrative law norms.

The administrative and legal regulation of ensuring the functioning of OSINT has certain

properties: it is the activity of special entities that use OSINT; constitute a complex of means and measures, which are carried out with the aim of eliminating threats in the field of national security; is implemented by regulating the relevant sphere of social relations through the establishment of duties, prescriptions, permits and prohibitions

Key words: national security, administrative and legal regulation, administrative and legal support, OSINT, functioning.

Постановка проблеми. Національна безпека держави включає в себе захист суверенітету, цілісності території, недоторканості кордонів, права та свободи громадян, а також забезпечення національних інтересів і стабільності конституційного ладу. З цього видно, що забезпечення національної безпеки, як внутрішньої, так і зовнішньої, є надзвичайно важливою місією держави. Якісний захист і забезпечення національної безпеки впливають на статус і стан незалежності держави. Важливого значення у сучасних умовах розвитку інформаційного суспільства набувають питання функціонування OSINT у сфері національної безпеки. Національна безпека завжди є невід'ємною складовою суспільного життя і не може бути відокремлена від нього. Коли мова йде про національну безпеку держави, важливо розуміти, що це результат спільних зусиль органів влади, місцевого самоврядування, громадських організацій і громадян.

Дослідження такого складного і важливого явища, як забезпечення функціонування OSINT у сфері національної безпеки, є актуальним для вітчизняної науки адміністративного права. У зв'язку з чим потребують з'ясування сутності та змісту поняття «адміністративно-правове регулювання у сфері національної безпеки» та «адміністративно-правове регулювання забезпечення функціонування OSINT у сфері національної безпеки».

Дослідження цих понять також актуальне у світлі необхідності відбиття збройної агресії, забезпечення державного суверенітету та територіальної цілісності. У цих складних умовах виконання функції держави із забезпечення національної безпеки, відновлення територіальної цілісності не можливе без відповідного комплексу засобів і способів, одним із яких є забезпечення функціонування OSINT у сфері національної безпеки та стан адміністративно-правового регулювання відповідних суспільних відносин.

Стан опрацювання цієї проблематики. Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що питання забезпечення національної безпеки в адміністративному аспекті розглядали такі науковці, як А.О. Баранов, О.О. Брагінець, О.В. Джафарова, В.Т. Комзюк, В.В. Ліпкан, Р.В. Шаповал та інші, але адміністративно-правове регулюван-

ня сфери національної безпеки, у тому числі такого її елементу, як OSINT потребує відповідної уваги. Сьогодні в сучасних наукових дослідженнях бракує висвітлення всіх складних питань, пов'язаних із забезпечення функціонування OSINT у сфері національної безпеки та станом адміністративно-правового регулювання відповідних суспільних відносин. Таке дослідження є актуальним для доктринального розуміння сутності та стану відповідних суспільних відносин, важливість регулювання яких обумовлена сучасною складною ситуацією в нашій країні.

Метою статті є дослідження чинного законодавства та практики його застосування з метою окреслити зміст адміністративно-правового регулювання забезпечення функціонування OSINT у сфері національної безпеки. А також користуючись теоретичним підґрунтям окреслити шляхи його удосконалення.

Виклад основного матеріалу.Адміністративна діяльність суб'єктів забезпечення національної безпеки у обов'язково підлягає відповідному регулюванню. Регулювання адміністративно-правової діяльності у сфері національної безпеки здійснюється через закони, укази Президента, рішення та постанови Кабінету Міністрів України, накази профільних міністерств і відомств, а також нормативно-правові акти інших центральних органів виконавчої влади. Суспільні відносини, пов'язані із забезпечення функціонування OSINT у сфері національної безпеки, регулюються адміністративними нормами через адміністративно-правове регулювання.

Важливим засобом у сфері адміністративно-правового регулювання забезпечення функціонування OSINT у сфері національної безпеки є норми, які включають у себе обов'язки, приписи, як діяти, заборони і дозволи. Особливо ефективними в даному контексті є приписи, які встановлюють вимоги до обов'язкових дій відповідних суб'єктів. Адміністративно-правове регулювання забезпечення функціонування OSINT у сфері національної безпеки являє собою комплекс заходів і методів, які використовуються відповідними суб'єктами для контролю та регулювання відносин, що застосовуються у сфері функціонування OSINT.

Для того, щоб з'ясувати особливості та розкрити зміст відповідних засобів адміністративно-правового регулювання забезпечення функціонування OSINT у сфері національної безпеки не можна не оминати увагою дослідження загально теоретичних підходів до визначення таких понять, як «адміністративно-правове регулювання» та «адміністративно-правове забезпечення».

Адміністративно-правове регулювання є складним явищем, яке, в умовах сучасних трансформацій у суспільстві, набуває нового значен-

ня і наукового вивчення в рамках юридичної науки вимагає постійного аналізу. Важливо відзначити, що адміністративно-правове регулювання є однією зі складових правового регулювання в цілому, що розглядається в контексті впорядкування, гармонізації та адаптації чогось до чогось.

Погоджуємося і з А.Т. Комзюком, який зазначає, що , правове регулювання – це специфічний вплив, який здійснюється правом як особливим нормативним інституційним регулятором. При цьому, правове регулювання має цілеспрямований, організаційний, результативний характер і здійснюється за допомогою цілісної системи засобів, що реально виражають саму матерію права як нормативного інституту утворення – регулятора [1, с. 47]. У свою чергу, адміністративно-правове регулювання – це цілеспрямований вплив норм адміністративного права на суспільні відносини з метою забезпечення за допомогою адміністративно-правових засобів прав, свобод і публічних законних інтересів фізичних та юридичних осіб, нормального функціонування громадянського суспільства та держави [2, с. 323-324]. І

Важливо зазначити, що правове регулювання завжди включає в себе встановлення конкретних прав і обов'язків суб'єктів, а також видачу чітких приписів щодо правильної поведінки. У той час як правовий вплив може бути менш очевидним. Адміністративно-правове регулювання визначає реалізацію адміністративно-правових норм через правові відносини, здійснює правовий вплив, який завжди не вимагає свідомого нормування суспільних відносин.

У сфері забезпечення національної безпеки завдяки функціонуванню OSINT призначення права полягає у забезпеченні реалізації відповідними суб'єктами своїх обов'язків, виконання поставлених приписів у нормах адміністративного законодавства. Тому, актуальним є питання висвітлення сутності такого поняття, як «адміністративно-правове забезпечення» та його співвідношення із «адміністративно-правовим регулюванням».

Теоретична концепція поняття «адміністративно-правове забезпечення» вимагає від науковців розглядати цю категорію під різним кутом. Це включає в себе аналіз співвідношення між «адміністративно-правовим забезпеченням» і поняттями «адміністративно-правове регулювання», «правове регулювання» і «правове забезпечення». Також можливий розгляд сутності досліджуваних термінів через такі категорії, як «право» і «забезпечувати», «правовий режим» тощо.

Наприклад, К.В. Барсуков поняття «забезпечення» висвітлює у двох значеннях: як діяльність уповноважених державою органів щодо здійснення своїх функцій; як результат

цієї діяльності, що виражається у фактичній реалізації правових приписів, прав і свобод громадян [3, с. 7].

І.М. Шопіна розуміє адміністративно-правове регулювання як адміністративно-правовий вплив на суспільні відносини, який здійснюється за допомогою комплексу адміністративно-правових засобів та інших правових явищ, які в сукупності складають механізм адміністративно-правового регулювання [4, с. 55]. І.М. Шопіна вважає, що адміністративно-правове регулювання формує мету регулювання суспільних відносин органами держави через імперативний метод, а адміністративно-правове забезпечення формує конкретну норму права за системою публічного адміністрування. Тому, адміністративно-правове забезпечення – це система адміністративно-правових засобів і способів і процедур їх легалізації, що здійснюється з метою створення умов для всебічної реалізації прав, свобод та інтересів людини, громадянського суспільства, суб'єктів підприємницької діяльності, інших суб'єктів адміністративно-правових відносин. У своєму дослідженні І.М. Шопіна акцентує увагу на адміністративно-правових засобах і способах, а нормативні акти є лише одним із засобів адміністративно-правового забезпечення [5, с. 143-144].

Виходячи з особливостей сфери національної безпеки, адміністративно правове регулювання забезпечення функціонування OSINT представляє собою регламентовану нормами адміністративного права діяльність уповноважених суб'єктів, які з використанням певних способів, засобів та заходів забезпечують національну безпеку.

При цьому об'єктами адміністративно-правового забезпечення функціонування OSINT будуть суспільні відносини у сфері національної безпеки, що потребує правового регулювання нормами адміністративного права відповідної діяльності.

Суб'єктами адміністративно-правового регулювання забезпечення функціонування OSINT виступає відповідна система органів державної влади, які за своїм функціональним призначенням мають повноваження вживати заходи з усунення загроз національної безпеки за допомогою функціонування OSINT.

Важливого значення у цій сфері відіграють суб'єкти, які встановлюють норми адміністративного права (Верховна Рада України, Президент України, Рада національної безпеки і оборони України), у межах повноважень до них можна віднести також Міністерство внутрішніх справ України, Службу безпеки України, Міністерство оборони України. Окремі функції у сфері функціонування OSINT мають координаційний орган із питань розвідувальної діяльності при Президентові України та розвідувальні органи України, Апарат Ради національної безпеки і оборони

України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику, інші складники, що визначені законами України

Таким чином, суб'єктами забезпечення функціонування OSINT є органи державної влади, які на різних рівнях реалізують заходи у сфері забезпечення національної безпеки за допомогою спеціальних засобів.

З цього випливає, що головним завданням адміністративно-правового регулювання забезпечення функціонування OSINT є: захист конституційних прав і свобод людини і громадянина; усунення загроз у сфері національної безпеки; комплексний моніторинг факторів, що мають вплив на національну безпеку: виявлення, прогнозування та оцінка можливих загроз; належна підготовка та підтримка особового складу, розробка заходів щодо захисту національних інформаційних ресурсів; здійснення правового регулювання визначеної сфери тощо. **Т**

Висновки. Отже, можна зробити висновок, що суспільні відносини щодо адміністративно-правового регулювання забезпечення функціонування OSINT, перш за все, регулюються норми адміністративного права. Ці норми встановлюють правові приписи, права та обов'язки відповідних суб'єктів системи OSINT, регламентують засоби та заходи функціонування OSINT з метою усунення загроз у сфері національної безпеки.

Таким чином, адміністративно-правове регулювання забезпечення функціонування OSINT спрямоване на упорядкування суспільних відносин у сфері функціонування OSINT, створення за допомогою норм адміністративного права системи правових засобів, методів та способів та належних умов для діяльності спеціальних суб'єктів, що застосовують OSINT.

Адміністративно-правове регулювання забезпечення функціонування OSINT має певні властивості: представляє собою діяльність спеціальних

суб'єктів, що застосовують OSINT; становлять комплекс засобів та заходів, які здійснюються з метою усунення загроз у сфері національної безпеки; реалізується шляхом врегулювання відповідної сфери суспільних відносин через встановлення обов'язків, приписів, дозволів і заборон

Під адміністративно-правовим регулюванням забезпечення функціонування OSINT слід розуміти регламентовану нормами адміністративного права систему адміністративно-правових засобів, методів, форм та способів, які забезпечують діяльність спеціальних суб'єктів OSINT відповідно до потреб забезпечення національної безпеки та усунення загроз і викликів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Комзюк А.Т. Заходи адміністративного примусу в правоохоронній діяльності міліції: поняття, види та організаційно-правові питання реалізації: *монографія*; за заг. ред. О.М. Бандурки. Харків. Вид-во нац. ун-ту внутр. справ, 2002. 336 с.
2. Адміністративне право України: *підручник* / [Галунько В.В., Олефір В.І., Гридасов Ю.В., Іванищук А.А., Короєд С.О.]. Херсон: ХМД, 2013. Т. 1: Заг. адміністративне право. Акад. курс, 393 с.
3. Барсуков К.В. Адміністративно-правове забезпечення проходження служби працівниками органів внутрішніх справ у складі міжнародних миротворчих підрозділів: *автореф. дис. ... канд. юрид. наук*: 12.00.07. Київ, 2010. 20 с
4. Шопіна І.М. Адміністративно-правове регулювання управління органами внутрішніх справ України: *дис. доктора юрид. наук*: 12.00.07. Київ, 2012. 514 с.
5. Шопіна І.М. Феномен адміністративно-правового забезпечення в адміністративному праві України. *Наука і правоохорона*. 2018. № 4. С. 141–145/